

Mielipide YTV:n ja Helsingin ilmansuojelun toimintaohjelman 2008 - 2016 luonnoksesta

YTV on laatinut pääkaupunkiseudun kuntien (Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten) kanssa yhteistyössä ilmansuojelun toimintaohjelmat vuosille 2008 – 2016. Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry (Helsy) on paneutunut näistä seudullisiin tavoitteisiin sekä etenkin Helsingin toimintaohjelmaan. Helsy kiittää mahdollisuudestaan lausua mainittuihin luonnoksiin.

Yleistä

Ilmansuojelun toimintaohjelman tavoitteena on alentaa epäpuhtauksien pitoisuuksia selvästi alle raja-arvojen. Ohjelmien sisältövaatimukset on asetettu EU:n direktiiveissä ja ne on määritelty myös Suomen ilmanlaatuasetuksessa. Helsy pitää toimintaohjelmien laatimista erittäin tärkeänä ottaen huomioon, että esimerkiksi Helsingissä viime vuosina ilman typidioksidi- ja pienhiukkaspitoisuuksien raja-arvot ovat ylittyneet useaan otteeseen.

Helsyn mielestä toimintaohjelmaa varten kerätyt taustatiedot ovat monipuoliset ja antavat tarpeellista tietoa muun muassa ilmansuojelun nykytilasta, kehityksestä, ennusteista ja seurantamenetelmistä kuten myös kansanvälisestä ja kansallisesta lainsäädännöstä sekä säädöksistä. Toimintaohjelmien visioita ja yleisiä tavoitteita Helsy pitää pääosin hyvinä.

Helsingin kaupungilla on varautumissuunnitelma ilman epäpuhtauspitoisuuksien äkilliseen kohoamiseen. Helsy pitää varautumissuunnitelmaa tarkoituksenmukaisena. Myös ilmanlaadun mittausverkoston kasvattaminen on Helsyn mielestä edistyksellinen asia. Tässä yhteydessä huomautettakoon myös, että pääkaupunkiseudulla jo pitkään tehty **bioindikaattoriseuranta** on tällä hetkellä ainoa keino, joilla seurataan ilmanlaadun vaikutuksia luontoon.

Bioindikaattoriseurantaa on tässä vaiheessa tärkeä jatkaa etenkin ilmansaasteiden luontoon kohdistuvien pitkäaikaisvaikutusten keräämiseksi.

Seuraavassa Helsy kommentoi joitain Helsingin ilmansuojelun toimintaohjemaan liittyviä toimenpiteitä ja ohjeita. Helsyn mielestä suuri osa toimenpiteistä on hyviä, joskin ne jäävät vielä kovin yleisellä tasolla. Ilmansuojeluohjelmaan tulisikin sisällyttää myös ohjeet toimenpiteiden konkreettiselle toteuttamiselle.

Liikenteen toimenpiteet ja maankäyttö

Keveyden liikenteen houkuttavuuden lisääminen ja autoliikenteen vähentäminen ovat Helsyn mielestä tärkeimmät ilmanlaadun parantamiseen tähtäävistä toimenpiteistä.

Pääkaupunkiseudun henkilöautotiheyden kasvu on pysäytettävä ja liikkumisen paino on siirrettävä joukkoliikenteeseen sekä eritoten kevyen liikenteen parantamiseen.

Helsingin ilmansuojelun toimintaohjelmassa on esitetty monia hyviä toimenpiteitä, jotka tähtäävät kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen parantamiseen. Helsyn näkökulmasta toimenpiteet jäävät kuitenkin puutteellisiksi. Esimerkiksi yksi tärkeimmistä autoliikennettä rajoittavista tekijöistä - **ruuhkamaksut** - tulisi ottaa toimintaohjelmassa selkeästi huomioon. YTV:n tulisi ehdottomasti osallistua valtion ruuhkamaksuja selvittävään yhteistyöhön ja edistää tätä tärkeää toimenpidettä pääkaupunkiseudulla toteutettavaksi. Autoilun vähentämistavoitteen edistämiseksi pitäisi Helsyn mielestä myös vapaasta autoedusta ja omalla autolla tehtyjen työmatkojen matkakulujen korvaamisesta luopua. Lisäksi **pysäköinnin- ja tyhjäkäynnin seurantaa** tulisi tehostaa.

Kevyt liikenne

Kevyen liikenteen reitistön parantaminen on toimintaohjelmassa huomioitu kohtalaisen hyvin. Helsyn mielestä on tärkeää, että tulevaisuudessa esimerkiksi asemakaavoissa **osoitetaan kävely- ja pyöräilyväyliä niin uusien kuin jo olemassa olevien asuinalueiden ja kortteleiden sisälle**, ei ainoastaan niiden ympärille. Kaupunkirakenteen tiivistyessä väylien avaaminen kortteleiden sisälle on tärkeää, jotta päivittäismatkat esimerkiksi kauppaan tai bussipysäkille eivät kasvaisi liian pitkiksi. Suorien ja viihtyisien kävelyväylien avaaminen isoimpiin kortteleihin saattaa suunnata kulkutavan valintaa yksityisautosta kevyen liikenteen suuntaan. Helsy kuitenkin muistuttaa, että kaupunkirakenteen tiivistäminen tulee tehdä luonnon ja virkistysmetsiä käyttävien asukkaiden ehdoilla siten, että jo olemassa olevien lähivirkistysalueiden ekologinen tai virkistyksellinen laatu ei huonone.

Toimenpideohjelmassa on esitetty yhtenä kevyen liikenteen houkuttavuutta lisäävänä toimenpiteenä **kävelykeskustan edistäminen**. Helsy on toimenpide-ehdotuksen takana, mutta muistuttaa samalla, että keskustaa tulee kehittää aidosti kävelykeskustana eikä siten, että autottoman keskustan varjolla edistetään yksityisautoilua epäsuorasti esimerkiksi keskustatunnelin tai ydinkeskustaan sijoitettavien maanalaisten parkkipaikkojen lisäämisen muodossa.

Pyöräilyä edistävät toimenpiteet ovat toimintaohjelmassa Helsyn mielestä hyvin esillä. Vuonna 1993 asetettu Helsingin **pyöräilyn kaksinkertaistamistavoite** tulisi kuitenkin nostaa vielä selkeämmin esille toimenpiteiden joukossa. Tavoitteen asettamisen tavoite oli nostaa pyöräilyn osuutta kaikista matkoista 12 % vuoteen 2015 mennessä. Tästä tavoitteesta on kuitenkin jääty, ja pyöräilyn määrä on pysynyt samana viimeiset 10 vuotta. Pyöräilyn lisääminen vaatii jo esitettyjen toimenpide-ehdotusten lisäksi tarpeeksi suurten ja käytännöllisissä paikoissa sijaitsevien **pyöräparkkien** osuuden nostamista suhteessa autoparkkipaikkoihin.

Kevyen liikenteen väylien kunto on myös huomioitu toimenpideohjelmassa kiitettävästi. Helsy muistuttaa, että uusien väylien rakentamisen ja kunnossapidon lisäksi tulisi jo olemassa olevien väylien kuntoon kiinnittää huomiota. Helsingissä on lukuisia esimerkiksi asuintokorttelien välissä kulkevia, osittain puistoja ja viheralueita leikkaavia väyliä, joiden rooli työmatkojen ja päivittäisen asioinnin kannalta on tärkeä. Nämä reitit ovat kuitenkin usein, etenkin talvisaikaan ja sateisina kausina huonosti hoidettuja ja epäviihtyisiä. Helsy

esittää, että nämä asukkaille tärkeät, **varsinaisen ulkoilureitistön ulkopuoliset väylät kartoitetaan ja niille tehdään tarpeelliset kunnostustoimenpiteet.**

Liikenteen ja maankäytön toimenpiteiden, etenkin kevyenliikenteen houkuttelevuuden lisäämisen ja kävely- sekä pyöräilyreitistön toimivuuden ja saavutettavuuden parantaminen ovat Helsingin mielestä kiireellisimpiä toteutettavia toimenpiteitä (liitteessä 5 mainitaan "strategia 2030", mikä on ajallisesti liian kaukana). Vaikka ilmansuojelun kannalta ei kaikki mainituista toimenpiteistä ole välttämättä kaikkein tehokkaimpia, niillä tulee olemaan kasvava merkitys muun muassa suurten ikäluokkien arkipäiväisten valintojen kannalta (esim. kauppa ym. päivittäispalvelujen etäisyydet oltava kävelymatkan päässä) heidän siirtyessä eläkkeelle lähivuosina.

Joukkoliikenne

Toimintaohjelmassa on esitetty runsaasti hyviä joukkoliikenteen parantamiseen tähtäviä toimenpiteitä. Toimenpiteiden tavoitteina on muun muassa joukkoliikenteen nopeuden parantaminen, hintojen alentaminen sekä turvallisuuden ja viihtyisyyden lisääminen. Helsingin mielestä **bussien kuntoon ja liikkumisen joustavuuteen on kiinnitettävä enemmän huomiota.** Nykypäivän kiireisessä yhteiskunnassa ihmiset kaipaavat laatua ja toimivuutta. Täten esimerkiksi joukkoliikennevälineiden huono kunto ja aikataulusta poikkeaminen saattavat karkottaa potentiaalisia joukkoliikenteen käyttäjiä. Joustavuus onkin erityisen tärkeä piirre ihmisten punnitessa kulkumuotoa autoilun ja joukkoliikenteen välillä. Helsingin mielestä toimintaohjelmassa on kiitettävästi huomioitu esimerkiksi bussilinjojen kattavuus ja liikenteen ohjauksen parantaminen, mutta vuorojen tiheyteen ei ole kiinnitetty huomiota. Helsy muistuttaa, että joillain asuinalueilla bussien vuoroväljen pituus on edelleen kohtuuttoman suuri itse matkaan kuluvaan aikaan nähden. Bussien tai muiden joukkoliikennevälineiden vuorojen vähentäminen johtaa ennen pitkää yksityisautotiheyden lisääntymiseen ko. alueilla.

Katupöly ja pienhiukkaset

Katupöly ja etenkin keväällä ilmenevät hiukkashuiput ovat Helsingissä suuri ongelma, jonka kenties jokainen asukas enemmän tai vähemmän vakavin vaikutuksin on saanut kokea. Toimintaohjelmassa on esitetty lukuisia toimenpiteitä katupölyn torjumiseksi. Helsingin mielestä tärkeimpiä näistä ovat **katujen kevätpuhdistuksen aikaistaminen ja nopeuttaminen.** Helsy kuitenkin huomauttaa, että ydinkeskustan ulkopuolella katujen ja jalkakäytävien puhtaanapito on hankalampaa puistoja, viheralueita ja pihvoja suojaavien reunojen puuttumisen vuoksi. Kun maan ja asfaltin välillä olevaa rajaa ei ole reunustettu, maa-ainesta valuu jatkuvasti kadulle ja hiekoituspepeltä vastaavasti joutuu viheralueiden reunoille. Pöly ja hiekka kulkeutuvat tästä kadunreunoja täyttävien parkkeerattujen autojen alle, josta likaa ei puhdisteta kuin kerran tai pari vuodessa.

Ympärivuotinen maa-aineksen valuminen viheralueilta kaduille (myös nurmikoiden mullat) aiheuttaa lisää katupölyä, mutta myös vaikeuttaa katujen puhdistamista. Lisäksi katuviemäriin kulkeutuva hiekoituspepöly rasittaa viemäriverkostoa. Helsy esittää, että **ne katujen ja jalkakäytävien reunat, jotka rajautuvat rinnemäisiin viheralueisiin ja ne viheralueet, joiden rajalla liikkuu runsaasti ihmisiä, tulisi kartoittaa ja suojata maa-ainesta pidättävillä suojareunuksilla.** Sama toimenpide tulisi tehdä myös kaduille, joissa

autot parkkeeraavat suoraan viheralueen reunaan.

Reunaviheralueet, puut, metsät ja kasvillisuus ylipäänsä, toimivat kaupunkiympäristössä myös erinomaisina ilmansaasteiden suodattimina. Helsyn mielestä **kaupunkiviheralueiden suojaava rooli** on muistettava ottaa toimenpiteissä huomioon.

Pienhiukkaset lienevät ilmansaasteista terveydelle kaikkein haitallisimpia. Pienhiukkasten eräs lähde Helsingissä on niin kutsuttu pienpoltto, jolla tässä yhteydessä tarkoitetaan puun polttoa pientalojen tulisijoissa. Yhdeksi keinoksi vähentää pienpolttoa on toimintasuunnitelmassa esitetty asukkaiden kannustamista vanhojen tulisijojen korvaamiseen. Helsy ehdottaa, että kaupunki järjestäisi **puolueettoman asiantuntijan neuvomaan eri lämmitysvaihtoehtojen sopivuutta** kussakin tulisijataloudessa. Tulisijan vaihtaminen saattaa etenkin vanhoissa omakotitaloissa olla monimutkainen ja vaikea prosessi, ja neuvonta saattaisi nopeuttaa pienpoltosta luopumistavoitteen toteutumista. Samantapaista neuvontaa voisi järjestää myös lämpöpumpun käyttöönoton arvioimisessa.

Helsingissä 31.3.2008

Helsingin luonnonsuojeluyhdistyksen puolesta

Kati Vierikko
puheenjohtaja

Kaisa Hauru
sihteeri